

Kuopio 13.11.2023

Dno _____

Valtuustoaloite paljon palveluja käyttävien/tarvitsevien palvelujen järjestämisestä

Valtiontalouden tarkastusviraston raportin mukaan paljon palveluita käyttäviä asiakkaita ei tunnisteta terveydenhuollossa ja sosiaalityössä. Tunnistamista vaikeuttaa, ettei tälle asiakasryhmälle ole vielä yksiselitteistä määritelmää, ja se että asiakkaita luokitellaan etupäässä lääketieteellisten diagnoosien perusteella. Harmittavasti sosiaalityön haasteet saavat vähemmän huomiota. Paljon palveluja käyttävien/tarvitsevien asiakasryhmä on kuitenkin valtiontalouden näkökulmasta keskeinen. Arviolta 3-10 prosenttia hyvinvointialueen asiakkaista aiheuttaa noin 70-80 prosenttia SOTE-kustannuksista (<https://www.vtv.fi/julkaisut/jalkiseurantaraportti-paljon-palveluja-tarvitsevat-ja-kayttavat-asiakkaat-perusterveydenhuollossa/>).

Runsaasti eri SOTE ja PELA-palveluja tarvitsevat etenkin ikääntyneet, diabetesta tai sydän- tai verisuonitauteja sairastavat, kroonisesti sairaat sekä päihde- tai mielenterveysongelmista kärsivät (Koivisto J ym. Identifying Individuals for Integrated Multidisciplinary Care: Lessons from Finland. Int J Integr Care. 2022). Suomalaisessa aineistossa tyypillinen terveyspalvelujen suurkäyttäjä on noin 55-vuotias työelämän ulkopuolella oleva nainen, jolla oli muita merkitsevästi useammin diagnosoitu masennus, astma, krooninen ahtauttava keuhkosairaus, sydämen vajaatoiminta, epilepsia tai pitkittynyt ja toistuva alaselkäkipu (Santalhti A ym. How GPs can recognize persistent frequent attenders at Finnish primary health care using electronic patient records. J Prim Care Community Health 2021;).

Runsaasti eri SOTE-palveluja käyttävät/tarvitsevat myös nuoret, etenkin jos heillä on psyykkistä oireilua ja tai päihteiden käyttöä (Kekkonen VK ym. Psychosocial problems in adolescents associated with frequent health care use. Fam Pract. 2015).

SOTE menot kasvat elämänkaaren viimeisinä elinvuosina, 75 vuotta täyttäneillä menot ovat 5-kertaisia ja 85 vuotta täyttäneillä 10-kertaisia työikäisiin verrattuna (https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116156/URN_ISBN_978-952-302-192-1.pdf).

Usein SOTE palveluiden runsas käyttö on hyvin perusteltua, mutta (i) asukkaille tarjottavien hyvien palveluiden ja (ii) hyvinvointialueen resurssien järkevän käytön kannalta on ensisijaisen tärkeä tunnistaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen paljon SOTE- ja PELA-palveluita käyttävät asiakkaat ja potilaat.

Runsaaseen palvelujen käyttöön sisältyy usein paljon päällekkäisyyttä, päivityksellisten palvelujen epätarkoituksenmukaista käyttöä ja palvelun kokonaisuuden riittämätöntä koordinoitua. Riskinä on, ettei asiakas/potilas saa palveluita, joista hän eniten hyötyisi. Jos runsasta palveluiden käyttöä ei ole tunnistettu ja palveluiden tuottamista integroitu, riski on myös "ylihoitaminen". Valviran ohjeen mukaan esimerkiksi elämän loppuvaiheessa pitää välttää potilasta rasittavia perusteettomia hoitoja ja tutkimuksia (<https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/elaman-loppuvaiheen-hoito>).

Parhaiten hoito, hoiva ja palveluiden tuottaminen saadaan kokonaisvaltaiseksi ja koordinoituksi hyvässä hoitosuhteessa, jossa toteutuu hoidon jatkuvuus saman, tutun henkilökunnan tuottamana. Paljon palveluita käyttäville/tarvitseville pitää olla henkilökohtainen hoito- ja palvelusuunnitelma. Suunnitelman avulla hoidon eri osa-alueilla ja eri palveluntuottajilla on yhtäläinen kuva asukkaan palvelutarpeesta.

Paljon palveluja käyttävien palvelujen järjestäminen ja ennakoiva suunnitteleminen ovat tärkeitä ensisijaisesti asukkaille tarjottavien, heidän tilanteessaan järkevien palveluiden tarjoamiseksi, ja toissijaisesti

yhteisten voimavarojen käytön kannalta. Tavoite on tarjota kattavat ja tasalaatuiset SOTE- ja PELA-palvelut koko Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Sekä asukkaiden että hyvinvointialueen näkökulmasta voimavarojen käyttöä on tehostettava, ja palveluita järkevästi kohdistamalla keskityttävä tärkeimpiin ja vaikuttavimpiin palveluihin.

SOTE-uudistuksen yksi tärkeä tavoite on integraation toteutuminen, aikaisempien keinokestoisten eri palveluntuottajien välisten rajojen ylittäminen. Integraatioon päästään yhteistyöllä, tiedon jakamisella ja toimintojen yhteisellä suunnittelulla. Koska Pohjois-Savon hyvinvointialueella palvelut on jaettu eri lautakuntien alaisuuteen, yhteisten palvelusuunnitelmien laatiminen, tiedonkulun varmistaminen ja päällekkäisyyksien poistaminen vaatii uudenlaista yhteistyötä.

Valtuustoaloite:

Pohjois-Savon hyvinvointialueella käynnistetään viivytyksettä koko SOTE- ja PELA-palvelukenttää koskeva hanke, jonka tavoitteena on, ensin tunnistaa hyvinvointialueen paljon palveluja käyttävät/tarvitsevat asukkaat, ja tämän jälkeen varmistaa, että kaikilla paljon palveluita käyttävillä/tarvitsevilla on/tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma. Hankkeeseen tulee liittyä seurantasuunnitelma, jonka avulla saadaan tietoa hankkeen vaikuttavuudesta, ensinnäkin asukkaiden saamista palveluista, ja toiseksi vaikutuksesta hyvinvointialueen kustannuksiin.

SDP aluevaltuustoryhmä

psta Pia Hedman

Pia Hedman

Anne Melainen

Juho Tiukka

Uula Vaatoniemi

Antti Hakola

Riikka

Antti

Kimmo Lehtinen

Liisa

Ulla Rönkä

Elina

Ulla Lind

Kari Kapanen

Juha Riihelä

Ulla

Ulla Kämäläinen

Pia

Ulla Töpel

Ulla

Matti S

Juha Vuori, KIRSTI PUURONEN, UAS

Tiina Niskanen, VAS

Leena Miettinen, Leena Miettinen

Ulla

Ulla Puhuri, Leena Pokkisen

Ulla Puhuri, Tiina